

12. juni 2019

Heino Knudsen, regionsrådsformand
Region Sjælland
Regionshuset, Alléen 15, 4180 Sorø

Største udfordring – Ulighed i sundhed og overset sygdom

Forslag til initiativ med det mål at

- mennesker med handicap deltager i screening for livmoderhalskræft med samme hyppighed som mennesker uden handicap**
- forebygge, så mennesker med handicap ikke bliver syge eller dør af overset sygdom**

Forslag til at undersøge, om en anden måde at invitere til deltagelse i screening for livmoderhalskræft kan øge andelen af kvinder med CP som deltager i screening, så disse kvinder reelt har samme mulighed som andre for at forstadier til livmoderhalskræft findes og at videre undersøgelse og evt. behandling hurtigt kan sættes i værk i lighed med andre. Kvinder med CP er egnet markør for gruppen af mennesker med handicap.

Alle kvinder i aldersgruppen 23-64 år inviteres hvert 5. år eller 3. år til at deltage i screening ved brev/e-box og skal selv aftale tid for undersøgelsen hos egen læge. Hvis der ikke er indsendt cel-leprøve, påmindes kvinden i alt to gange.

En gruppe, som er mest markant underrepræsenteret, er kvinder med CP, som bor i botilbud eller hjemme. De har typisk sværere funktionsnedsættelser og er afhængig af at andre er behjælpelig med måske både at forstå målet med at deltage, at få bestilt tid og komme af sted til undersøgelsen hos egen læge. Mennesker med CP har ofte kontakt til egen læge.

Vi opfordrer til at Region Sjælland iværksætter et initiativ til at øge graden af forebyggelse af sygdom blandt mennesker med handicap - eksempelvis at der i en et-årig periode (svarende til ca. 20% af kvinderne) ændres praksis for indkaldelse til screening, så kvinder med CP af egen læge inviteres til screening for livmoderhalskræft i lighed med indkaldelse til regelmæssig tandlægeundersøgelse – at det altså er lægen, som indkalder og derfor også lægen som er opmærksom, hvis patienten ikke deltager i screeningen. Lægen kender sine patienter med CP og vil ifm. anden konsultation kunne gøre opmærksom på invitationen og muligheden for screening for livmoderhalskræft og hvad undersøgelsen betyder. Måske også orientere om at kvinder med handicap, fx CP, er i større risiko for overset sygdom.

Det er bestemt muligt, at et initiativ som dette vil kunne møde barrierer af forskellig karakter. Vi står gerne til rådighed for at uddybe tankerne bag forslaget til initiativet, så chancen for at det gennemføres øges og det dermed kan afdækkes om en strukturel ændring kunne gøre forskellen.

Med venlig hilsen
Stella Steengaard
Pva. Det Regionale Samarbejdsnetværk, DH-afdelinger i Region Sjælland

Baggrund

1. Screeninger (sundhed.dk)

Screening for livmoderhalskræft er en undersøgelse for celleforandringer i livmoderhalsen. Celleforandringer kan være forstadier til kræft, og bør i nogle tilfælde behandles, så de ikke udvikler sig til kræft.

Alle invitationer til screening sendes til kvindens e-Boks. Hvis en kvinde ikke har e-Boks, sendes invitationen med almindelig post. Der udsendes påmindelse til kvinden 3 og 6 måneder efter invitation, hvis der ikke er registreret en celleprøve i Patologidatabanken.

2. Folkeundersøgelser (Regionshospitalet i Randers)

Screening er én måde at få sundt liv uden sygdom – screening sigter raske fra de (muligvis) syge.

Ulighed i deltagelse i screening – man deltager sjældnere i screening, hvis man fx

- Fejler noget andet
- Generelt oplever at have dårligt helbred og livskvalitet
- Har få andre mennesker at støtte sig til
- Har kort eller lang uddannelse
- Er på overførselsindkomst

Ulighed i deltagelse i screening kan afhjælpes ved ”strukturelle” ændringer – og med støtte fra fx de nærmeste.

3. Voksne med cerebral parese – markør for alle med handicap

Cerebral parese er et godt eksempel på et kronisk handicap. Langt de fleste børn med CP bliver voksne og gamle og voksne med let CP har samme forventede levetid om voksne uden CP. To ud af 1.000 børn fødes med CP og diagnosen omfatter et fysisk og kognitivt handicap af varierende sværhedsgrad samt ofte yderligere handicap i form af epilepsi, tale-, syns-, hørel- og adfærdsvanskeligheder.

Personer med CP har højere sygelighed, både når det gælder sygdomme relateret til CP, og når det gælder sygdomme, som ikke er relateret til CP, sammenlignet med personer uden CP. Flere personer med CP har fordøjelses- og luftvejsslidelser, mens andelen af kræft og kredsløbssygdom er nogenlunde den samme som for personer uden CP. Der skal dog være opmærksomhed på, at en del kræftsygdomme opstår efter 60-årsalderen og derfor ikke indgår i SDU-undersøgelsen.

Personer med CP har oftere kontakt til egen læge end personer uden CP.

Særligt personer med CP, påvirket intellektuel udvikling og moderat til svært motorisk handicap har mange kontakter til egen læge.

4. Voksne med CP - registerbaseret analyse af sociale og helbredsmæssige forhold

I Danmark tilbydes alle kvinder mellem 23 og 64 år screening for livmoderhalskræft hvert tredje eller femte år. Typiske foregår screeningen hos egen læge. I alt 44% af kvinder med CP i alderen 23-61 år er screenet for livmoderhalskræft inden for de seneste 5 år sammenlignet med 76% af kvinder uden CP.

Færre kvinder med CP, som bor i botilbud eller hos forældre, er screenet. Det bemærkes, at bopæl hænger tæt sammen med funktionsbegrænsning. Den lavere deltagelse i forebyggende tiltag er også fundet internationalt.

Kilder

Voksne med cerebral parese i Danmark, SDU, Statens Institut for Folkesundhed – dec. 2017
https://www.sdu.dk/da/sif/rapporter/2017/voksne_med_cerebral_parese_i_danmark

Screening for livmoderhalskræft, Sundhed.dk - 10. juni 2019
<https://www.sundhed.dk/sundhedsfaglig/information-til-praksis/midtjylland/almen-praksis/patientforloeb/forloebbeskrivelser/x-kvindelige-koensorganer/screening-for-livmoderhalskraeft/>

Screening for kræft – CP Danmarks landsmøde 2018
Oplæg ved professor og ledende overlæge Berit Andersen, Afdeling for Folkeundersøgelser, Regionshospitalet Randers